

возможность их калькирования из других европейских языков, поскольку подобные фразеологизмы встречаются в английском, французском и в русском языках.

Этимология отдельных лексических единиц сравниваемых языков позволяет использовать теоретические знания на практических занятиях при семантизации иноязычной лексики. Опираясь на знакомые по звучанию слова в родном языке и проводя соответствующие параллели, обучающиеся без труда усваивают иноязычную лексику, имеющую характерную звуковую оболочку и морфологическое строение.

Таким образом, коснувшись лишь малой части лексического состава немецкого, английского и белорусского языков, сравнив некоторые примеры, мы убеждаемся, что проблемы исследования лексического состава языков не теряют своей актуальности, т.к. даже неродственные языки тесно связаны в результате исторического и культурологического развития, а также научно-технического взаимодействия Германии, Англии и Беларуси.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Булыка, А.М. Даўнія запазычанні беларускай мовы. / А.М.Булыка. – Мн. : Навука і тэхніка, 1972 – 483 с.
2. Булыка, А.М. Слоўнік іншамоўных слоў. У 2 т. / А.М. Булыка. – Мн. : Бел.ЭН., 1999.
3. Лепешаў, І.Я. Слоўнік фразеалагізмаў. У 2 т./ І.Я. Лепешаў. – Мінск : Беларусь. Энцыклапедыя імя П.Броўкі, 2008.

Крыніцы фальклорнага матэрыялу ў творчасці Л.М. Сілка

В.А. Радзіеўская
radziyeuskaya@yahoo.com
(Мінск, Беларусь)

Творчасць паўночна-амерыканскай пісьменніцы індзейскага паходжання (племя лагуна пуэбла) Лесли Марман Сілка (Leslie Marmon Silko, 1948) арыентаваная на мастацкае асэнсаванне нацыянальнай (этнічнай) ідэнтычнасці ў сучасным свеце. Індзейскае адраджэнне 1960-х гадоў у ЗША дало магчымасць

пісьменнікам, даследчыкам, навукоўцам звярнуць увагу на тое, якім чынам традыцыйная свядомасць прысутнічае ў штодзённым жыцці і творчасці, як спалучаецца індзейскае (старое) і амерыканскае (новае). Асаблівую папулярнасць гэтая тэма атрымала ў 1969 годзе, калі раман індзейца племені каёва Н.С. Мамадэя (N.S. Momaday, 1934) «Дом, створаны з золку» (House Made of Dawn, 1968) атрымаў Пулітцараўскую прэмію.

Культура паўночна-амерыканскіх індзейцаў доўгі час знаходзілася ў занябаным стане, перажываючы перыяды «melting pot» (плавільнага катла) і «salad bowl» (салатнай міскі). Толькі з 1960-х гадоў яе пачалі шырока даследаваць у акадэмічных колах, дзякуючы агульнаму павароту навуковай думкі ў бок посткаланіяльнага дыскурсу і мультыкультуралізму. З розных прычынаў, у тым ліку, традыцыйна вуснага характару перадачы спадчыны, недастатковасці і недакладнасці сабранага матэрыялу антрапологамі 19–20 стст., вялікая частка індзейскага фальклору была страчаная. Нашчадкі карэннага насельніцтва ЗША часта маюць змешанае этнічнае паходжанне і жывуць у сучасным глабалізаваным грамадстве, вывучаюць мову і культуру продкаў на курсах, ва ўніверсітэтах і праз старых сваякоў – жывых носьбітаў традыцыйных ведаў. Такім чынам, даследаванне крыніцаў фальклорнага матэрыялу складанае, апасродкаванае і няпоўнае.

Л.М. Сілка, маючы англа-нямецка-амерыкана-індзейскае паходжанне, суадносіць сябе з племенем лагуна пуэбла (паўднёвы захад ЗША, тэрыторыя сучаснага штата Нью Мексіка). Асноўная крыніца фальклорнага матэрыялу для пісьменніцы – гэта вусныя расповеды міфаў, легенд, казак у сям’і, клане і племені: цёткамі-бабулямі Сюзі і Эліс, прабабуляй А’му, старымі распавядальнікамі, якіх аўтарка апісвае ў кнізе эсэ-ўспамінаў «Жоўтая Жанчына і харавство духу» [1]. Другой крыніцай матэрыялу, на якую Л. Сілка не спасылаецца наўпрост, але якая прадстаўляе вялікі пласт інфармацыі, сабранай даследчыкамі непасрэдна ад носьбітаў фальклору, з’яўляюцца акадэмічныя працы і зборнікі міфаў, казак і легенд пуэбла, хопі і зуні. Сярод іх варта згадаць наступныя: 16 том альбома «Паўночна-амерыканскія індзейцы» (The North American Indian, 1907), прысвечаны гісторыі, традыцыям, абрадам, грамадскаму ладу, легендам пуэбла (качыці), этнолага і фатографа Э. Кёрціса (E. Curtis); «Абрадаваць хопі і зуні» (Hopi and Zuni

Ceremonialism, 1939), «Рэлігія індзейцаў пуэбла» (Pueblo Indian Religion, 1939) антраполога і фалькларысткі, прэзідэнткі Амерыканскай фальклорнай супольнасці і Амерыканскай этналагічнай супольнасці, даследчыцы рэлігіі пуэбла Э.К. Парсанз (E.C. Parsons); «Тэксты Кэрэс» (Keres Texts, 1928) заснавальніка амерыканскай антрапалогіі Ф. Боаса (F. Boas); «Казкі індзейцаў качыці» (Tales of the Cochiti Indians, 1932), «Міфалогія зуні» (Zuni Mythology, 1935), «Мадэлі культуры» (Patterns of Culture, 1934) антраполога і навучэнкі Ф. Боаса Р. Бенедыкт (R. Benedict); «Фальклор індзейцаў пуэбла» (Pueblo Indian Folk Stories, 1910) пісьменніка, фатографа Ч. Люміса (Ch. Lummis); манаграфія «Міф першастварэння індзейцаў акома і іншыя запісы» (Origin Myth of Acoma and other records, 1942) М.У. Стэрлінга (M.W. Stirling); «Міфы першастварэння зуні» (Zuni Origin Myths, 1932) і «Абрадавая паэзія зуні» (Zuni Ritual Poetry, 1932) антраполога Р. Банзель (R. Bunzel); «Некаторыя аспекты міфалогіі і грамадства пуэбла» у суаўтарстве з К. Уітфогелем (Some Aspects of Pueblo Mythology and Society» with Karl Wittfogel), 1943) даследчыцы спадчыны пуэбла Э. Шыф Голдфранк (E. Schiff Goldfrank); «Індзейцы зуні: іх міфалогія, эзатэрычныя братэрствы і абрады» (Zuni Indians: Their Mythology, Esoteric Fraternities, and Ceremonialism, 1904) этнолага, аўтаркі шматлікіх прац па культуры зуні М.К. Стывенсан (M.C. Stevenson); даследаванні Ф.Г. Кашынга (F.H. Cushing) «Ідалы зуні» (Zuni Fetishes, 1883), «Казкі зуні» (Zuni Folk Tales, 1901), «Кароткае апісанне міфаў першастварэння зуні» (Outlines of Zuni Creation Myths, 1891–1892); «Традыцыі хопі» (The Traditions of the Hopi, 1905) Г.Р. Вота (H.R. Voth); «Праўда хопі» (Truth of a Hopi, 1936) індзейца Э.Р. Некагэвы (E.R. Nequatewa); «Песні племені тэва» (Songs of the Tewa, 1933) Г.Дж. Спіндэна (H.J. Spinden); манускрыпт «Пуэбла моўнай групы Кэрэс і Каньён Чака» (Keresan Pueblos and Chaco Canyon, 2007) Дж. Милера (J. Miller); «Міфы і легенды Каліфорніі і старога Паўднёвага захаду» (Myths and legends of California and Old Southwest, 1912) К.Б. Джадсан (K.B. Judson); «Богі і міфы пуэбла» (Pueblo Gods and Myths, 1964) Г.А. Тайлер (H.A. Tyler); «Мудрасць індзейцаў пуэбла: легенды і міфы карэнных амерыканцаў» (Pueblo Indian Wisdom: Native American Legends and Mythology, 2000) Т. Піхоан (T. Pijoan); «Міці і пуэбла старога Паўднёвага захаду: іх міфы, легенды, святы

і абрады, а таксама апісанне індзейскіх плямёнаў і іх танцаў» (Missions and Pueblos of the Old Southwest: Their Myths, Legends, Fiestas, and Ceremonies, with Some Accounts of the Indian Tribes and Their Dances, 1929), *«Танец змяі індзейцаў хопі»* (The Snake Dance of the Hopi Indians, 1961) Эрле Р. Форэста (Earle R. Forrest).

Культура пуэбла існавала ў атачэнні і ўзаемадзеянні з іншымі культурамі (піма, які, наваха). Фальклору блізкіх геаграфічна да лагуна пуэбла плямёнаў прысвечаныя зборнікі *«О-о-там індзейскія ночы: міфы і легенды піма»* (Aw-aw-tam Indian Nights: myths and legends of the Pimas, 1911) Дж.У. Лойда (J.W. Lloyd); *«Міфы і легенды племені які»* (Yaqui myths and legends, 1959) Р.У. Гідынгс (R.W. Giddings); *«Дынэ: міфы паходжання індзейцаў наваха»* (The Dîné: Origin Myths of the Navaho Indians, 1956) А. О'Браяна (A. O'Bryan); *«Горны спеў: абрад наваха»* (The Mountain Chant: a Navajo Ceremony, 1887), *«Гулец Накомпі: міф наваха»* (Noqompi, the Gambler: A Navajo Myth, 1889), *«Міфы, малітвы і спевы наваха»* (Navaho Myths, Prayers, and Songs, 1906) У. Мэт'юса (W. Mathews); *«Індзейцы наваха»* (The Navajo Indians, 1890) У.М. Эдвардлі (W.M. Edwardy); *«Тэксты наваха»* (Navaho Texts, 1933) П.Э. Годарда (P.E. Goddard); *«Легенда паходжання наваха»* (Navaho Origin Legend, 1930) А. М. Стэфана (A. M. Stephen); *«Жанчына-павучыха: аповед пра ткачых і спявачак наваха»* (Spider Woman: A Story of Navajo Weavers and Chanters, 1932) Г.А. Рэйчард (G.A. Reichard); *«Міф стварэння наваха: аповед пра ўзнікненне»* (Navajo Creation Myth: the Story of the Emergence, 1942) Х. Кла (H. Klah); *«Напачатку: міф стварэння наваха»* (In the Beginning: a Navaho Creation Myth, 1953) запісаны С.А. Фішлерам (S.A. Fishler).

Такім чынам, аналізуючы фальклорныя матывы ў творчасці Леслі Марман Сілка, ёсць магчымасць выкарыстоўваць тры крыніцы фальклорнага матэрыялу: вусныя сведчанні носьбітаў традыцыі лагуна пуэбла (цёткі, бабулі, апавядальнікі клана), акадэмічныя даследаванні антрапологаў пачатку 20 ст., прысвечаныя непасрэдна фальклору пуэбла і геаграфічна блізкіх культур (наваха, піма, які, хопі, зуні, тэва і інш.).

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

1. Silko, L.M. *Yellow Woman and a Beauty of the Spirit: Essays on Native American Life Today* / L.M. Silko. – New York : Simon and Schuster Paperbacks, 1996. – 205 p.

З этымалогіі некаторых назваў музычных інструментаў

Н.С. Шакун
nieshta@gmail.com
(Мінск, Беларусь)

Народная музыка – гэта своеасаблівая форма народнай памяці, прычым памяці актыўнай, якая не толькі захоўвае, але таксама стварае і транслюе. Таму даследуючы семантыку і паходжанне музычных тэрмінаў, назваў народных музычных інструментаў, мы даследуем гісторыю бытавання, развіцця і станаўлення таго ці іншага народу, этнасу

Ёсць інструменты, якія былі неад’емнай часткай народнай культуры – культавымі інструментамі, бо яны «спявалі» чалавечае жыццё на зямлі, суправаджалі яго ў святы і праводзілі ў іншы свет. Для беларусаў адным з такіх інструментаў, напэўна, ужо больш за тысячу гадоў была *дуда*. У Тлумачальным слоўніку беларускай мовы пададзена азначэнне: *дуда́ ‘народны духавы музычны інструмент з дзвюх і больш трубак, устаўленых у скураны мяшок або пазыр, які надзімаецца праз трубку; валынка’* [1, с. 207]. Паходжанне слова *дуда* разглядаецца ў Этымалагічным слоўніку беларускай мовы, дзе, па-першае, яно аб’ядноўваецца ў адзін шэраг са словам *дудка* (*dudьka), што азначае іншы музычны інструмент; па-другое, сцвярджаецца, што гэта слова вядома ўсім славянскім мовам; па-трэцяе, адназначна зводзіцца да дзеяслова *dudati, *dudeti (параўн. бел. *дудзець*) – і, такім чынам, паводле меркавання аўтараў слоўніка, «з’яўляецца старым утварэннем гукапераймальнага характару» [3, III, с. 161]. Калі прыняць гэтую гіпотэзу як праўдзівую, то нявырашаным застаецца пытанне, чаму ў нямецкай мове слова, што існуе для азначэння разгляdanaга музычнага інструмента, мае такі самы карань – *Dudelsack*, у той час, як падобнага гукапераймальнага дзеяслова, які б мог быць асновай для